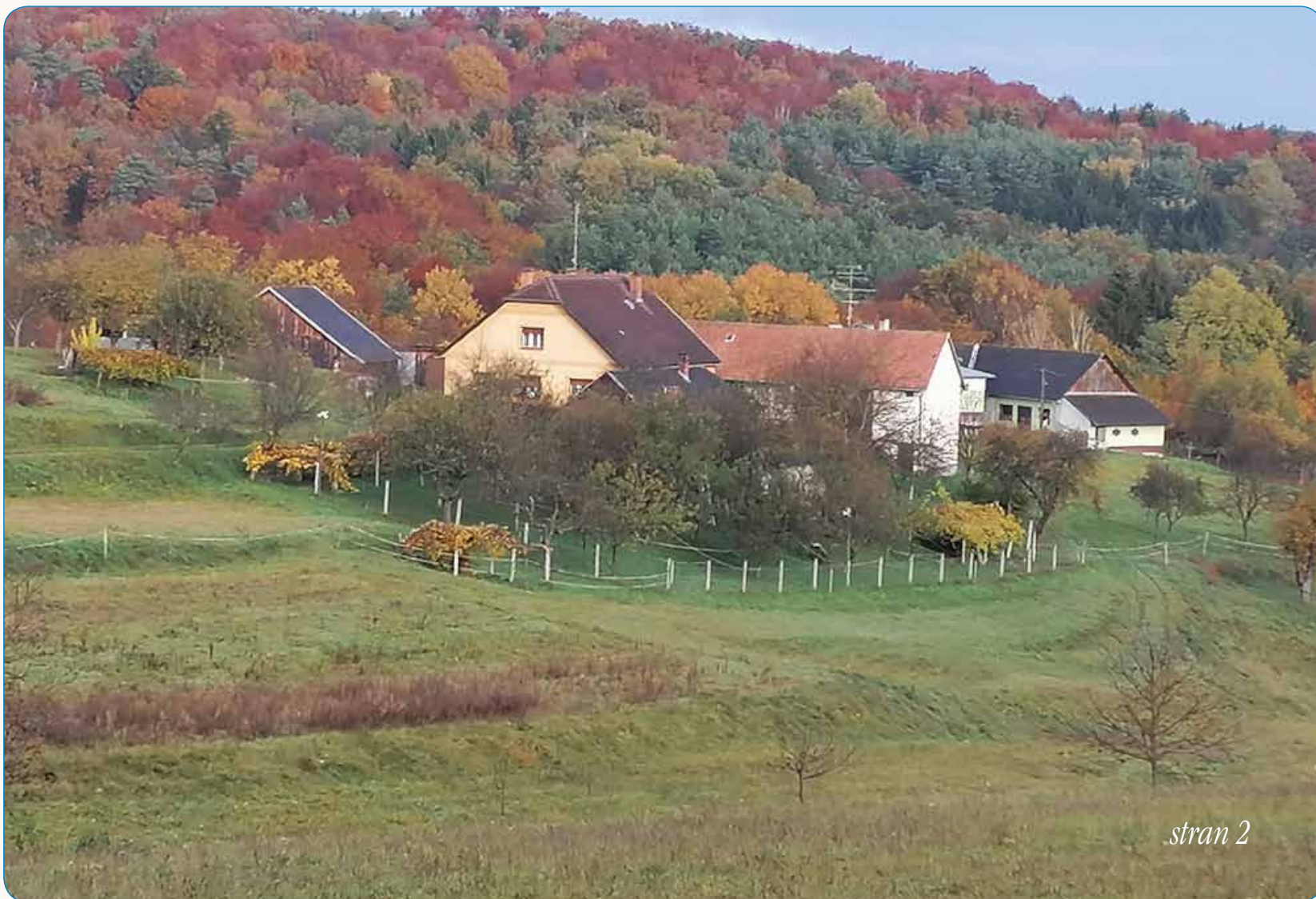

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 5. novembra 2020 - Leto XXX, št. 45

stran 2

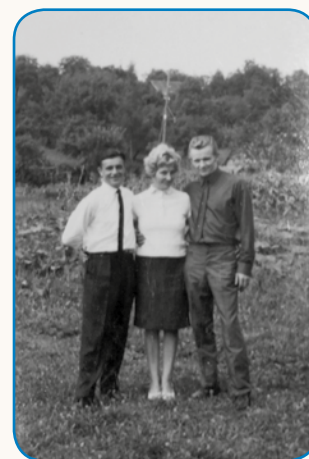
GEZIK, KULTURA, ZAVEST PA ZASTOPSTVO

*V ospredju: gospodarstvo, šolstvo in cerkev
stran 2*

*Že kak mlada je pravla, ka ške biti leranca
stran 4*

*Če bi znala, bi tam ostala
stran 8*

Zgodilo se je pred tridesetimi leti

GEZIK, KULTURA, ZAVEST PA ZASTOPSTVO

Pisali smo leto 1990. Bijo je hladen, oblačen den, 27. oktober, gda se je velka dvorana gorenjenskiškega kulturnoga doma napunila z lidami, steri s(m)o bili puni pričakovanja. Bili smo mlajši pa starejši, bili smo Porabci iz naši slovenski vesnic pa Varaša, bili so Prekmurci. Pa bilau je dosti slovenski novinarov, steri so najgeri bili, ka de se godilo v Porabji. Bodjali smo se, ali tisti delegati, steri so bili iz Pešte, leko pridejo ali nej, vej pa ranč v tisti dnevaj so meli taksisti blokado (zatok, ka so trno zdignili cejno benzina), ka je pomenilo, ka so zapirali poti pa ceste, zatok je bilau trno težko potüvati, iz glavnoga varaša priti v najbolje zahodno ves rosaga. Dapa oni so dun prišli, ranč tak kak delegati iz Sombotela.

Sedemtresti delegatov pa gostje so se zbrali, ka bi ustvaurili prvo samostalno slovensko organizacijo na Vogrskom, Zveza Slovencev na Vogrskom. Dapa ta »štoriga« se

je prva začnila. V drugi polovici osemdeseti lejt so na Vogrskom začnili pijati bole demokratični vötri. Leta 1989 je vogrski Parlament prineso zakon, ka se leko ustvaurijo društva. Vse tau je dalo volau ništrnim mladim Porabskim Slovencom, steri so študirali ali v Lublani ali v Somboteli, ka so ustanovili Slovensko društvo Lipa. Pri tom so bili pauleg starejši aktivisti tö, steri so tistoga časa bili člani Demokratične zveze Južnih Slovanov. Dapa brž smo vidli, ka tista zveza v Budimpešti de ranč tak kak tistoga ipa Jugoslavija, razpadnila. Zatok je v par mejsescaj grato cilj društva, ka ustanovi zvezo, stera naj bi zastopala interese vsej Slovencev v rosagi.

In tau se je 27. oktobra 1990 zgodilo na Gorenjom Seniki. Eške tak tö, ka so ništrni starejši bili skeptiki, mislili so, ka tau nede šlau, sto de tau organizacijo podpiro, pomago? Pri njij je bilau opaziti

tisti straj (prastrah), steroga so starejše generacije Slovencev v Porabji nosile v sebi zavolo zgodovine, zavolo tauga, ka se je z njimi dosta lagvoga godilo, sploj v 50-i lejtaj.

Dapa večina delegatov je bila navdušena (na tijo smo meli obečanje iz Slovenije - te je ešče bila republika znautra Jugoslavije - ka de nauvo organizacijo finančno pomagala), tak se je rodila Zveza Slovencev na Madžarskem, njeni prvi (pa dugoletni) predsednik je grato Jože Hirnök, steri je tistoga ipa največ delo za tau, ka bi meli Slovinci v Porabji svojo organizacijo. Izvolilo se je predsedstvo tö pa vödebrali cilji, za stere mora nauva organizacija delati: najprva za tau, naj se materna rejč ne pozabi, naj se guči pa piše. Zatok je Zveza včasim drugo leto začnila vödavati novine Porabje, prva številka je vöprišla 14. februara 1991. Drugi cilj zveze je biu, naj se gordrži kulturna erba v Porab-

ji, zatok je zveza prejkvzela že obstoječe slovenske kulturne skupine, ustvaurila nauve. Najbole med mladimi pa šaularami, vej pa mlade generacije so tiste, stere morajo tadalenesti tisto, ka so dobili od starejših. Glavni cilj nauve organizacije je bijo, ka naj zdigne slovensko zavest pri lidaj, naj nji nede sram zatau, ka so Slovinci, ka gučijo slovensko, bole naj baujo na tau gizdavi, ponosni. Zatok, ka tistoga ipa eške nej bilau druge organizacije (DSS), je naloga Zveze bilau tau tö, ka politično zastopa Slovence v Porabji, ka sodeluje tak z Ljubljanov kak z Budimpeštov.

Tisti 27. oktober je bijo lejpi den v zgodovini Porabja. Bili smo puni optimizma, elana pa planov. Bili smo vküper mlajši s svojo zagnanostjov pa starejši s svojo modrostjov, dapa vsi smo čutili, ka je bijo tisti gesenski oblačen den nika posabnoga.

Marijana Sukič

Pogovori v Ljubljani

V ospredju: gospodarstvo, šolstvo in cerkev

V zadnjih nekaj tednih se je zvrstilo več obiskov zastopnikov slovenske skupnosti v Ljubljani na raznih resorjih. 21. oktobra sta predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem *Andrea Kovács* in predsednik Državne slovenske samouprave *Karel Holec* obiskala Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, kjer sta imela pogovore z ministrico *Heleno Jaklitsch*. Pred obiskom na uradu sta obiskala tudi Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, kjer sta imela pogovor s predstavnikoma direktorata za regionalni razvoj MGRT *Snežano Čanak* in *Gregorjem Černogo*. Pogovora se je udeležil tudi sodelavec Urada za Slovence *Tadej Bojnec*. Vsebinsko pogovora je strnila predsednica ZSM *Andrea Kovács*:

»Obisk se je začel na Ministrstvu za gospodarstvo,

pogovarjali smo se o vsebinah in načinu izvajanja programa z naslovom Spodbujanje gospodarskega razvoja v Porabju, ki ga bo finančno podprla tudi Slovenija. Zdaj smo prišli do tiste faze, da moramo tudi na operativni ravni doreči, kako bomo program izvedli. Obstaja še veliko odprtih vprašanj. Dobili smo nalogo, da do 15. novembra sestavimo novi predlog, pravzaprav moramo celotno strategijo, ki smo jo sestavili, še dopolniti. Moramo se odločiti, koliko denarja naj se nameni za katero področje, saj tukaj govorimo o razvoju gospodarstva, (o podjetnikih, o samostojnih podjetnikih, o kmetih) in seveda tudi o razvoju turizma in lokalnih produktov. Imamo še tretji ukrep, ki je namenjen investicijam slovenskih podjetij v Porabju.

Vprašanja so se pojavila še glede podpore, v kakšni obliki naj bi ta prišla, ali naj bi ta bila »de minimis« ali ne. V Sloveniji dejansko ne poznajo predfinansiranja projektov. To pomeni, da moramo najti neko primerno rešitev, da bodo tisti, ki bodo prijavi uspeli projekt, lahko v celoti financirali le-tega, saj bodo podporo dobili naknadno. Torej se pojavlja izziv, najti partnersko banko, ki bi bila pripravljena predfinansirati projekte v obliki nekega kredita. Tudi na Uradu smo se že pogovarjali, da bi mogoče Zveza Slovencev na Madžarskem kot nosilka celotnega programa dala neko poroštvo. Upam, da bomo našli primerni mehanizem. Za vsak izziv moramo najti rešitev, saj vendarle govorimo o sredstvih, ki bodo lahko v znatni meri prispevala k temu, da se

slovenski gospodarstveniki, podjetniki, kmetje, turistični ponudniki okrepijo, kar je pomembno za razvoj naše regije in za celotno našo skupnost.«

Za koliko podpore gre?

»Gre skupno za 2,8 milijona evrov. Govorimo za štiritletno obdobje, to pomeni, da bi vsako leto imeli na razpolago okrog 700 tisoč evrov. Kot sem že rekla, so trije ukrepi: razvoj gospodarstva, turizem in lokalni produkti in spodbujanje slovenskih investicij v Porabju.

Tudi na Uradu za Slovence smo se pogovarjali o gospodarskem programu, ob tem pa smo razpravljali tudi o ostalih vprašanih naše skupnosti. Dobili smo tudi nekaj nalog, katerih se seveda tudi sami zavedamo, med temi je zagotovitev pedagoškega kadra za porabske šole in vrtce. Po-

membno je, da bi na tistih področjih, kjer se srečujemo s pomanjkanjem lastnih strokovnjakov, sami delali na tem, da vklopimo mlade, mlajšo generacijo. Moramo jih pridobiti, da študirajo v Sloveniji, Slovenija jim pa zagotovi pogoje za študij in bivanje.«

Na Uradu so se pogovarjali tudi o aktualnih vprašanih na cerkvenem in šolskem področju, predstavnici slovenske skupnosti, zagovornica v Parlamentu *Erika Köleš Kiss*, in *Andrea Kovács*, sta skupaj z ministrico za Slovence *Heleno Jaklitsch* 23. oktobra obiskali tudi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, kjer sta se pogovarjali z ministrico *Simono Kustec*. (O obisku več v naslednji številki.)

Marijana Sukič

V kmičnoj andovskoj gaušči nas zgrabi indašnji straj

V našoj prejšnji številki ste leko prešteli, ka so 20. oktobra v varaškem Slovenskom domi držali okrauglo mizo o »Vražjoj nauči«. Gnes najvekšo porabsko prireditev so v kmičnom andovskom lesej začnili pred ausmimi lejtami, o spominajsmo vooopitali Karčina Holeca, šteri je kak predsednik Porabskoga kulturnoga in turističnoga društva Andovci dau idejo za naučni pohod.

- Karči, gda ste oprvim planérali té program, ste bro-dili, ka tak vözrasté do gnes?

»Nej, spoj smo nej mislili, ka nas telko vküppride za par lejt. Gda smo začnili, nas je bilau 25-30. Naš cil je biu, ka malo pokažemo

oni najbole vlečéjo lidi. Stariše s seuv vzemejo, steri morejo priti, če ščejo ali nej. Program je dobra reklama za celjo Porabje, nej samo za nas, steri špilamo.«

- Kak si pravo, tau je medgene-racijska prireditev. Od trilejt-

eden je faličen biu. Vsakši den sem odo tá, pa so oni meni pripovedjali, vse so taprajli. Eden je fejt dobro znau gučati, dosta je vödo, njega sem fejt poslušó, vsakši den sem tam sejdo. Depa če smo goškice lüпали ali kakšo drugo delo bilau, gde je vküpod-lo lüstvo, dja sem vsikdar tam sejdo pa poslušó. Vejn zatok sem leko zamerko, ka me je zanimalo tü. Zdaj smo pa mislili, ka bi škoda bilau, če bi se tau zgibilo. Aj se etak ohrani, aj pride mlajša generacija pa vidi. Pa aj tau eške dale prejkdá.«

- Pravo si, ka vsikšo leto više petstau lüdi pride na té program. Dosta več lüstva več trnok ne more nut v tisto andovsko gauščo. Kak de tadale z Vražjov nočjauv?

»Zdaj najbole na tejm trbej zmišlavati, kak se leko napravi, ka bi na pohodi vsakši vse vido pa čüjo. Takši teren moremo poiskati, gde leko lüstvo kaulak stane, če se kaj godi. Gde je malo mesta, tam že ne morejo pauleg. Drugo, ka delamo, je zdaj še v redi. Istina pa je, ka vsikšo leto nika nauvoga vönajdemo, nika se še cujdeje, aj bole za gledanje baude. Rejsan dosta lüstva pride, moremo se potrüdití, ka vse vidi-jo pa čüjejo, ka se tam dogaja.«

Na okraugloj mizi je cujbila etnologinja Pomurskoga muzeja Murska Sobota Jelka Pšajd tö, štera se je trnok le-pau navčila po našom gučati, če rejsan se je z ov kraj Müre naraudila. V Varaši smo se ž njauv donk po knjižnom pogučavali, ka bi ležej raztomačila ništerna strokovna pitanja.

- Jelka, kaj meniš o podobnih prireditvah, kot so borova gostüvanja in Vražje noči, kjer se ljudsko izročilo predstavlja velikim množicam?

»Kot prireditev so zagotovo pomembni elementi naše kulturne dediščine. Meni se pri teh - na-črtno bom rekla - 'prireditvah', kot sta Vražja noč in Noč čarovnic pri Gradu, zdi zelo pomembno, da izhajajo prikazovani liki iz lokalne preteklosti. V Andovcih srečamo like, za katere so

Porabci nekoč verjeli, da so res obstajali. Govorimo na primer o 'čaralich' oziroma 'comprnicah', s tem, da tukaj ne gre za povezavo s srednjeveškimi čarovniškimi procesi. Gre za ženske, za katere so v Porabju in Prekmurju ter tudi v ostalem slovenskem etničnem prostoru verjeli, da delajo slabo živalim, predvsem pa ljudem. Zdi se mi pomembno, da črpajo vse te prireditev iz preteklosti. To je pri Vražji noči skoraj bolj kvalitetno kot pri Noči čarovnic, kjer ni več jasno, kaj se pravzaprav prikazuje: ali srednjeveške procese ali pa duše umrlih in čarovnice, ki so bile del ljudskega verovanja.«

s kakšnim namenom jo organiziramo, da poznamo vsebino in vzrok, ter znamo to obiskovalcem tudi pokazati. Potem je to kvalitetna prireditev.«

- Govorila si o pripovedovalcih, ki pa jih je tako v Porabju kakor Prekmurju zmeraj manj. Ali lahko preko teh prireditev bolje predamo izročilo mlademu rodu, kakor da bi jim dali v roke knjige, ki jih morajo prebrati?

»Ravno to je lahko svetla točka teh prireditev, tudi če posegajo po komercializaciji. Dejstvo je, da je takšna prireditev bolj všečna mladim. In če sem optimistična in malo manj etnološka, bi

»Vražjo nauč smo na začetki na svoje veseldje tü naredili,« pravi Karči Holec, šteroma se je ideja naučnoga pohoda naraudila

vse tau, od koj so se prvim bojali. Spitavali smo, kak aj se naravnamo, ka aj delamo. Leko povejm, ka smo tau malo na svoje veseldje tü naredili. Te smo pa vidli, ka od leta do leta več lüdi pride. Dosta je bilau takši tü, steri so pravli, ka se uni tü naravnajo, bi radi bili vrazgé ali čalarice. Zdaj že mamó takše, steri vsakšo leto tazošpilajo svojo vlogo. Samo tak leko nekaj drugi cujpride, če eden nema čas ali betežen grata.«

- Program je za šuršo publiko, nej samo za Porabce. Odiyo Madžari, depa Slovenci s Prekmurja pa Stajerske tö šegau majo priti. Tak našo krajino leko spoznajo indrik ranč tak.

»Skurok brezi reklame delamo. Dobro, v naši novinaj, televiziji pa radioni damó oglas pa v Varaši vödejemo eden veuki plakat, aj se vidi, ka bau Vražja nauč. Depa tak dosta lüstva pride, ka bi ranč nej mislili. Z Budimpešte pa z Maribora pridejo, s Körmen-da se z veukim busom pripelajo. Tak vögleda, ka vsikšo leto več lüstva pride. Mlajši so tü pauleg,

noga pojbiča do stare babice vsi stapajo po kmičnom andovskom lesej. Kak leko vsikšoga nagučite?

»Mlajši radi gledajo vragé pa čaralice, eden drugoga postrašüjejo pa lejčejo, malo cvilijo. Starejši, vözraščeni pa bole poslušajó, sto so té liki, ka delajo, ka trbej od nji vedeti. Drugo pa je tau, ka vnoči v kmici človek rejtko odi, tau je nika nauvoga. Pri nas se v kmici skažejo smrt pa vragauvdje, odjen gori kaulak, posvejtke pa različni efekti gestejo. Zanimivo je, zatok furt več lüstva pride.«

- V Porabji samo šest vesnic geste, donk pa mamó bogato erbo ljudskoga vörvanja. Kak ste leko vküppobrali cejlo tau znanje o indašnji čaralichaj pa vragaj?

»Nas je doma osem bilau. Tam plus-minus eden, če je faliu, so nej vpamet vzeli. Dja sem odo k sausedom, tam so mena dosta pripovedjali. Bilau je dosta takši starcov, steri so vsikdar doma bili, ka so že nej mogli delati,

»Če znamó program povezati z indašnjov tradicijov, leko ostane kvaliteten,« je gvüšna murskosoboška etnologinja Jelka Pšajd

- Kako se lahko izognemo nevarnosti, da bi postale te prireditev nekakšen 'Halloween' in bi se popolnoma skomercializirale?

»Lahko povem, da so se že skomercializirale, sama rada rečem, da so danes skorajda 'prazniki trgovcev'. Mi Slovenci 'Halloween' ponesrečeno prevajamo kot 'noč čarovnic', gre namreč za predkrščanski, keltski praznik, pri katerem so 31. oktobra praznovali začetek novega leta. To je čas teme, iz katere prihajajo tudi zli duhovi. Takšno je bilo pri Kel-tih verovanje, konec koncev pa so tudi naši predniki verovali, da se v tem času vračajo pokojni in tudi zle sile. Če mi to znamó povezati s preteklostjo, s preteklim verovanjem - za katerega vemo, da je skoraj že izginilo, ostalo je samo še v pripovedovanju -, potem je lahko tudi takšna prireditev kvalitetna. Predvsem pa je še bolj kakovostna, če vemo,

rekla, da tudi to lahko pripomore k prenosu pretekle dediščine v prihodnost, predvsem mladim. Ampak potrebno je povedati, da to brez poznavanja tradicije in knjig ne gre.«

- Naša Vražja noč je postala mednarodno prepoznavna. Če pride prekmurski obiskovalec v Andovce, ali bo spoznal povsem drugačno tradicijo ali pa nekaj, kar se močno naslanja na prekmursko ljudsko izročilo?

»Zagotovo sta prekmursko in porabsko ljudsko izročilo - tudi vraževerje in verovanje - zelo povezana. Razlike so v poimenovanju posameznih 'duhov prednikov', torej likov iz naše preteklosti. V osnovi, generalno gre za podoben, celo isti prostor oziroma za ista verovanja. Tako na tej kot oni strani pa je še vedno - tako kot v preteklosti - prisoten strah.«

-dm-

PREKMURJE

Vlado Kreslin

RTV Slovenija je že 32. leto po redi podelila Ježkovo nagrado. Nagrada, stera je poimenovana po eričnom satiriki, pesniki, pisatelju, igralci in humoristi Frani Miličinskem-Ježki, je letos šla v roke glasbenika, pesnika, skladatelja in kantavtora Vlada Kreslina. Po oceni žirije, stero je vodo Slavko Hren, je Prekmurec v slovenski kulturni prostor prineso »dij svobode, solidarnosti, tolerantnosti in radosti življenja«.

Böltinčana Vlada Kreslina, steri je svojo glasbeno paut začno leta 1970 v ansamblu Apollo, je šurša slovenska javnost opazila leta 1980, gda je s pesmijo Dan neskončnih sanj gvino na Slovenski popevki. S skupino Martin Krpan je leta 1986 vödau legendarni album Od višine se zvrti, na sterom je tüdi neka političnih pesmi. Med Kreslinovimi vzorniki se v utemeljivji nagrade izpostavlja merikanski kantavtor Bob Dylan, steri je tüdi prejemnik Nobelove nagrade za literaturo. »Kreslin ga je tüdi osebnö spozno, vej pa so s člani zasedbe Martin Krpan na koncertaj v Ljubljani leta 1991 in leta 2008 z Malimi bogovi na Rovaškem koncertirali na istom odri. Sem predrzen, če na glas brodim: nej je čüdno, če vidim podobnosti, in sem ponosen, ka mamö med slovenskimi ustvarjalci svojoga Dylana, steri brodi, piše in popejvle v slovenskom geziki,« je zapisö Hren. Vlado Kreslin, steri sam za sebe večkrat pravi, ka je »pesmar«, je med televizijsko oddajo Vikend paket, na steröj je prejkvzeu Ježkovo nagrado, na pitanje, ka je za njega najbole fontoško in dragoceno, odgovoro: »Ka se umešnikoga ustvarjanja tiče tau, ka sam leko vzporedno pelo tau metafiziko. Stati na odri je inači, kak titi v bauto. Fontoško je tau, ka sam leko držinskö življenje pelo vzporedno s tem vzvišenim stanjom na odri.«

Silva Eöry

Irena Eöry iz Murske Söbote

Že kak mlada je pravla, ka ške biti leranca

Nej je tak na léko pisati o nekomu, steroga tak dobro poznaš, pa ške isti priimek ma kak ti. Ali leko povem, ka da sam delala intervju s svojo mamö, sam tüdi sama zvedla kaj takšoga, ka sam do zdaj ške nej znala. Irena Eöry je gorrasla na Markastom, v velki držini Glavač, v steröj se je materi Rozini in öči Otoni naraudilo trinajst dece. Na žalost so štirge mrli že v svoji mlaščej lejtaj, konec preminaučoga leta pa je mrla tüdi njüna či Rozina, stera je tak kak pet njenih bratov in ške sestra Cila, že pred leti ödišla v Kanado. Doma v Sloveniji je pauleg naše sogovornice östo samo ške najmlajši sin, Joško, steri žive na gazdiji Glavačovih na Srednji Bistrici.

»Za našö držino rejsan leko poveš, ka smo bili bogati z deco. Ge sam bila po redi štrto dejte. Moji bratje in sestre so eden za drügam začnili titi v Kanado, in tau že te, gda sam ges ške deklčina bila. Najstarejši, brat Slavi, je ödišo leta 1952,« je povedala mama in cujdala, ka so prva živeli »v mamcinom in dejdekovom rami, v sterom sta bili samo dve iži pa čarna künja. Te nas je devet živelo v enöj iži, pauleg toga pa je ajtek, steri je biu tišlar, pozimi ške včasik delo v toj iži. Dosta nas je bilau, ali radi smo se meli, pa ške gnesden se mamö.«

Že kak dejte je rada plezila po drevdji, pa tüdi plavati se je navčila, in tau v Müri: »Ges sam nej mela nikdar nauvi gvant več kak en den cejli, brž sam ga vtrgnila. Naši dečki so samo pravli, ödi če vüpaš gor, pa sam šla pleziti po drevdji, pa tüdi plavat.« V šauli, do štrtoga razreda je ödila v domanjöj vesnici, po tistom pa v Črenšovce, je bila vrla, dobro se je včila: »Pozimi smo šli v šaulo z bataši, pa ene štrumfle smo meli. Gda sam jih gnauk zatepla v posteli, sam šla brezi njih in sam cejla plava v šaulo prišla. Pauleg našoga rama je bila ena velka mla-

ka, iz stere so zemlo vökopali, ka so cigle za cejlo vesnico redili. Gda je pozimi tau zmrznilo, smo se ödili škaliti. Mi smo bregov nej meli, tak ka smo se skijati nej mogli.«

Z možom Ernestom, s sterim sta se zdala leta 1963

že kak mlada je pravla, ka ške biti leranca. In tak je šla po zgotovleni nižji gimnaziji v Maribor, na učiteljišče. Do ta se je s cugom vozila, s ten ka je na panauf trbela daleč titi, v Lotmerk, v Bratonce ali pa v Ižakovce: »Znam, ka so gnauk po mene bratje prišli, pa smo s taligami domau kufre pelali.« Zavolo toga

žalost srečanje spadnilo v vodau. Po zgotovlenom učiteljišči jo je paut ödpelala blüzi Porabja, v Martinje. Tau so bili cajti, gda si si nej samo vöodabero, gé boš delo, liki so te poslali ta, gé so

škonike in lerance najbole nücali: »Bila sam štipendistka soboškoga okraja. Do septembra sam nej znala, kama do me poslali. Mela sam željo, ka bi delala nindri pauleg Söbote, ali te so mi pravli, aj naj bi bar za eno leto šla v Martinje, stero je te spadalo pod petrovsko-šalovsko občino. S cugon

Mlada leranca z mopedon v Martinji

je nej dosta domau ödila, samo štirikrat v enom šolskom leti. Prvo leto je živela pri enöj držini, mauž je biu doma z Bistrici, pri steröj je trij mlajše pomagala paziti. Po tistom je bila v internati. S svojimi sošolci se ške gnesden dobro razmej, tak ka se vsakšo leto meseca junijuša srečajo, furt na drügom konci Slovenije. Lani so bili v Prekmurji, letos pa je zavolo nauvoga koronavirusa na

sam šla do Gornjih Petrovec, od tam pa me je te prvo paut občinski šofer ödpelo do Martinja.« Gda je prišla na šaulo, je tam bila samo ena leranca. In tak sta samo dve v zidini, stere gnesden nega več, včile 162 šaularov, zrankoma male, zadvečarka pa tiste iz višiših razredov. Tak je bilau en mesec, te pa sta daubile pomauč. Iz Domanjševce je prišla Mária

Pozsonec, stera je sledkar bila narodnostna poslanka, in ške njeni mauž Gusti. Čiglij je dosta dela bilau, je v pamet vzela, ka so tau trno lejpi kraji: »Večkrat smo do granice šli. Vidli smo tüdi lidi, steri so delali na drügi strani. Te sam si že tak brodila, kak bi bilau fajjn, če bi leko šli kaj prejk, vej pa tüdi tam živejo Slovenci. Ali dugo je trbela čakati.«

Prva kak je leko šla v Porabje, je Ireno Eöry slüžbena paut že po enom leti ödpelala v Markovce: »Na gesen, gda sam s svojim mopedom, steroga sam küpila v cajti počitnic, prišla nazaj v Martinje, mi je čistilka, Sukičova Lina, pravla, ka na žalost nemo več tü včila, liki mo šla v Markovce. Žmetno mi je bilau, vej pa sam se glj navadila na deco in drüge lidi, ali nej mi je drügo valalo, kak ka se ödpelam v Markovce.« Tam jo je na šauli pričakala njena sošolka Albina, tak ka se je brž navadila. Malo po tistom je spoznala tüdi mojoga öčo, Ernesta Eöryja. Po tistom, ka sta se öženila, sta se preselila v Fokovce, gé je vse do ödhoda v penzijo, leta 1991, včila na šauli, öča pa je delo v Prosenjakovcaj, prva v kmetijski zadruzi, sledkar pa v tekstilni fabriki. Z držino, prva se je leta 1963 narodila avtorica toga pisanja, slaba tri leta za tem pa ške drüga čerka Edita, se je Irena Eöry leta 1981 preselila v nauvi ram v Mursko Söboto, gé ške gnesden živemo vse tri. Dosta cajta prežive na domanjom gračenki, vej pa trno rada dela na zemlje, pa tüdi z raužami. S čerkama de rada tüdi v Andrejce, gé pauleg vinske trte raste sadno drevdje, največ djabke. V dugi zimskih večeraj pa rada šte knjige in rešavle križanke.

(Kejp na 1. strani: Irena Eöry rada dela v gračenki, se spravla z raužami in tüdi rada dé v gorice, stere so na Goričköm.)

Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv
Irene Eöry

VAKCINO DOBIJO DRUŽBENE SKUPINE PO REDEJ

Vsikši den čujemo po radioni, vidimo v teveni, štemo po novinaj, ka furt več lüstva za koronavirusom zbetežuje. Leko pričakujemo, ka vsikdar več lüdi pride v špitale ino na intenzivno nego. Če rejsan je na Vogrskom v preminauči mejsacaj nej več lüdi mrlau kak v normalni lejtaj pred epidemijov, moremo pazko meti: te virus je bole nevaren od gripe (influenze). Padarge pravijo, če rizične skupine lüdi (male mlajše, kuste ženske pa betežne starce) cepijo prauti gripi, doktorge ležej laučijo njene simptome od koronavirusa.

Na Rusoškom pa v Kini so napravili že več fajt cepiva (vaccine), s šterimi so cepili več deset gezero lüdi. Na Zahodi vüpaajo, ka do začetka (ali srejde) drugoga leta na tom konci sveta tö dajo dopüščenje za kakša cepiva. Dobre rezultate so pokazale že ništerne britanske ino nemške vaccine, v Meriki pa obečavajo hasnovitno cepivo za začetek decembra.

Na masovno produkcijo vaccine se globalno pripravljajo kak eške nikdar: na zelenom pauli rastėjo nauve fabrike, ništerne tovarne se cejlak prej na proizvodnjo cepiva postavljajo. Leko pa smo gvüšni, ka do vse njine kapacitete premale ino dosta takši lüdi bau na svejti, šteri eške kleti ne pridejo do vaccine. Če rejsan se Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) trüdi za globalno solidarnost, leko računamo, ka bogati rosagi cepivo v prvom redej za svoje lüdi gorponücajo.

Vsikša država se sama odlauči ino napravi plane, što aj tam oprvim vaccine dobi. Po cejlom svejti pa vela eden konsenz: Covid-19 je najbolje nevaren za kronično betežne starce, zvün nji pa za tiste zdravstvene sodelavce, šteri se ž njimi spravljajo. Nej je pitanje, ka so od zdravi lüdi na prvom mesti padarge pa medicinsko osebe, za njimi pa so

na redej tisti, brezi šteri družba ne more funkcionérati: tau so reševalci, gasilci ino policajge. Te skupine dajo kauli pet procentov cejloga lüstva.

Če škemo, ka koronavirus preminé, moremo prej 80-95 procentov vsej lüdi cepiti (ilustracija: Pixabay)

Pri starcaj so – pauleg kronični betežnikov – v najvejšoj nevarnosti varašanci, šteri zavolo vekše numere lüdi po mejstaj leko prva zbetežujejo. Tau je pá deset procentov cejloga lüstva. V tretjoj fazi so na redej škonice, vzgojiteljice pa šoferge v javnom prometi (tömegközlekedés), ž njimi vküper pa morejo cepivo dobiti zdravi starci tö. Po tistom pridejo tisti, šteri so zaprejtj v zidine z drugimi lidami – robi po vauzaj, sodacke po kasarnaj ino brezdomci.

Če smo vse tau zgotovili, je že polonje cejloga lüstva immuno. Ostane pa pitanje, kak dugo nas cepivo varje – na vöke gvüšno nej. Donk pa moremo dale cepiti: mlajše, stariše z malimi mlajšami ino tiste, šteri se pri svojom deli z vnaugimi lidami srečavajo. Za konec ostane drugo lüstvo.

Ta plan računa s tejm, ka vsakši dobi vaccine, donk pa gvüšno baudejo takši, šteri go nedo prosili. Ankete so pokazale, ka v ništerni rosagaj polonje (!) lüstva neške, ka bi ga cepili. Tau je duplanska baja: po ednoj strani cepivo brani vsikšoga človöka ejkstra, po drugoj strani pa prej »črejd-

ne imunosti« ne pisti, ka bi viruš dale prekdaivali. Če se preveč lüdi prestraši od vaccine, do prave vküpnje imunitete ne more priti.

Na Madžarskom leko (optimistično) računamo, ka cepivo kauli srejde drugoga leta dobimo. Pred nami je eške edna

žmetna zima, čaka nas mrzlo vrejmen. Takšoga ipa leko situacija eške üša grata, lidgé gvüšno začütimo pravo nevarnost Covida-19. Vsi moremo vüpati, ka vaccine bau ino s kem več z njé – madžarska vlada je obečala 6,5 miljauna porcij (ali z Zahoda ali z Vzhoda). Tačas pa se sigurno držimo toga, ka nam infektologi tanačivajo: nosimo maske na nausi pa lampaj vseposedik, gde je tau naprejspisano, ino držimo se kraj od drugj lüdi. Dobro je, če beremo takše vitamine (najbole C pa D), šteri nam pokrepšajo imunski sistem, toga pa se je tö baukše držati, ka aj se mlajši s kem menje srečavajo s starcami. Madžarska je v tajoj epidemiji v srednje žmetnoj situaciji. Dosta de se štelo, kak mo se sami ponašali srejdj te veuke nevarnosti.

-dm-

Slovenska maša v Monoštru z našim rojakom Ferencem Merkljem

25. oktobra 2020 smo Slovenke in Slovenci iz Monoštra in okolice pri slovenski maši prosili za milost dobrega Boga ter se mu zahvalili, da nas ima rad z vsemi našimi grehi, čeprav tega večkrat nismo vredni. Gospod župnik *Ferenc Merkli*, ki zdaj služi v Vasszécsényu, nam je v svoji pridigi govoril o tem, da moramo vedno Boga postaviti na prvo mesto, saj vse druge naše stvari so odvisne od njegove volje. Pri sveti maši smo molili za pokojno kolegico, učiteljico Ildikó Antal, ob prvi obletnici njene smrti. Z župnikom, našim rojakom, Ferencem Merkljem je somaševal monoštrski župnik Imre Bodorkós. Slovenske svete maše se je udeležila tudi Metka Lajšček, generalna konzulka RS v Monoštru.

Erika Köleš Kiss, slovenska zagovornica

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Pobira se žalot

Oktober je sezona za brati žalot (želod), gozdno gospodarstvo tašoga reda najprvin kipüvle, sledkar je pa posadi, aj majo zavole cepik za sajenje. Zavolo tauga v Železni županiji vsakšo leto več ton žalota se küpi od tisti, steri ga vküpberejo. Na žalost vsigdar menje penez se da za tau nej malo delo. Leko bi prajli, ka zasluženi krajcarge so tau, zato ka dočas se en žakel nabere, dočas se več staukrat moraš prigniti do žalota. Zdaj je že skur tak, ka gozdno gospodarstvo stalne lüdi ma, steri vsikšo leto naberejo tisto količino, ka go njim trbej. Depa tau se samo te posreči, če je vrejmen za lejpe, zdrave žalote, zato ka v zemlej samo tej vöpoženejo. Če je dobra sezona, te eden človek tak dve tone leko nabere. V eden žakel se petdeset kil žalota leko nabere pa k taumi tak pet vör časa trbej.

Cejne so tak, za kilogram žalota približno tristau forintov plačajo, depa tau je leko več ali menje tö, odvisno od tauga, kelko pa kakšna je kvaliteta. Tisti, steri nejmajo svojo gauštjo, tisti od gozdnoga gospodarstva morajo dovoljnejne prositi, če v njigvi gauštjaj berejo žalot. Letos je dobro leto bilau, depa samo za dva žalota, za tistoga, steri na hrasti kitnjak (kocsánytalan) raste pa za cer (cser). Hrasta lužnjaka (kocsányos) žalot letos sploy malo bilau, tak ka s tauga samo malo cepik baude za saditi. Tau leto Gozdno gospodarstvo v Železni županiji skur šest ton žalota je vküpskipüvalo, s tauga 300-350 gezero hrastovi cepik se posadi.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Spet omejitve gibanja na občine

Zaradi zelo hitrega naraščanja števila potrjenih okužb z novim koronavirusom je vlada uvedla nove omejitve. 27. oktobra je začela veljati omejitev gibanja na občine. Prehajanje občinskih meja je dovoljeno le za 13 izjem, kot so delo v drugi občini, nega družinskih članov ali tranzit čez Slovenijo. Osebe, ki želijo prečkati občinsko mejo, morajo imeti pri sebi podpisan obrazec z osnovnimi osebnimi podatki ter navedenim ciljem in razlogi potovanja.

Veljati je začel tudi novi vladni odlok o omejitvah prodaje blaga in storitev potrošnikom. Z njim se je Slovenija vrnila v stanje, ki je veljalo že spomladi. Z novim odlokom so začasno zaprti hoteli oziroma nastanitveni obrati, pri čemer velja nekaj izjem, denimo za športnike ali predstavnike tujih diplomatskih misij. Vrata so morale zapreti igralnice, gostinski obrati, frizerski in kozmetični saloni, centri dobrega počutja, bazeni, kinematografi, kulturne ustanove, fitnessi, avtopralnice in podobno. Odprte so ostale prodajalne, ki v pretežni meri prodajajo živila, vključno s prodajo kmetijskih pridelkov na kmetiji, lekarne ter prodajalne z medicinskimi in ortopedskimi pripomočki, drogerije, tržnice, prodajalne s hrano za živali, prodajalne s programom za vrt in kmetijstvo, drevesnice in vrtnarije, cvetličarne, kmetijske prodajalne, bencinski servisi, servisne delavnice za motorna vozila in kolesa, prodajalne z večinoma gradbeno-inštalaterskim materialom, banke, zavarovalnice, pošte, dostavne službe, trafike in kioski.

Na Gospodarski zbornici Slovenije pričakujejo, da bo vlada tudi v prihajajočih mesecih z različnimi oblikami podpornih ukrepov in pomoči preprečila rast brezposelnosti in ohranitev vitalnega dela gospodarstva. Vlada za blažitev posledic novih omejitev pripravlja šesti protikoronski paket.

Erični slovenski športniki (2.)

LEON ŠTUKELJ

Leona Štuklja, najbolje uspešnega slovenskega športnika vsej cajtov, je gnešnja generacija nej vidla na deli, vej pa je svoje največše uspehe doživjo pred skor stautimi leti. Brodim pa, ka je med vami ške neka takših, steri se spaumnite, kak je leta 1996 tistoga cajta 97-letni Štukelj z velikimi stopaji šau prauti slavnostnomi odri, steroga so na stadioni v Atlanti postavili ob priliki

Tak je Leon Štukelj pozdravlo cejni svet na Olimpijskih igrah v Atlanti leta 1996

otvoritve olimpijskih iger v tom merikanarskom varaši. Nej sta njemi ploskala samo predsednik Bill Clinton in žena Hillary, liki leko povejmo, ka skor cejni svet.

Leon Štukelj je prvi Slovenec, steri je daubo zlato olimpijsko medaljo. Tau se je zgauldilo leta 1924 v Parizi, na 8. poletnih olimpijskih igrah. Prva je gvino v mnogoboji, po tistom pa ške na draugi (nyújtó). Leta 1928 je biu v Amsterdami prvi na kraugaj pa ške tretji v mnogoboji in na ekipni tekmi. Leta 1936 je gimnastično kariero, med sterov je na sedmi velikij tekmovalnih daubo vsevküper 20 medalj, zgotovo v Berlini s srebrom na kraugaj. Leko bi daubo ške kakšno olimpijsko medaljo več, samo ka je zavolo prevelkih stroškov kraljevina Jugoslavija leta 1932 v Los Angeles nej poslala svojih športnikov.

Leon Štukelj je biu Novomeščan, ali velki tau svojoga žitka je preživo v Maribori. Po tistom ka je končo svojo kariero, je delo kak fiškališ. Po drugi svetovni bojni je biu v nemilosti političnoga režima, neka cajta je biu celau v vauzi. Tüdi o njegovih športni uspehaj se je te nej gučalo, ali pa trno na rejdko. Tau se je, hvala Baugi, s cajtom vöminilo, najbolje pa po slovenski osamosvojitvi. Že leta 1968 je biu razglašeni za častnoga občana Novega mesta, po leti 1991 pa ga je slovenska olimpijska držina začnila aktivno vključevati v svoje akcije.

Ne vem, če se ške spaumnite, pred petimi leti je v naši novinaj športni novinar Franc Bobovec iz Dobrovnika pripovejdo tüdi o tom, kak je malo pred Štukljevim stautim rojstnim dnevom Madžarski olimpijski komite pripravo eno slavje, na steroga so škeki povabiti tüdi najstarejšoga ške živečoga olimpijskoga zmagovalca. Štukelj je pravo, ka nega nevole, ka on pride v Budimpešto. Bobovec je šau z njim in gratala sta pajdaša. In tak sta po tistom gnauk vküper šla tüdi v Somboteu, gé je Leon Štukelj najbolje veseli biu, gda je od profesora Karla Gadányija v dar daubo papriko. »Lidiija, njegva žena, je rada pri küjanji papriko, nej tisto krepko, liki „csemege“, nücala. H golaži ali bogračí pa si je rad spiu rdeče vino. Sploy je rad meu bikavér, zatau sam njemi tau med drugim dau tüdi v dar za njegov rojstni den,« je pred petimi leti ške povedo Bobovec.

*Silva Eöry
Kejpb: internet*

Luštna tržnica v Renkovcih

Pri Luštni domačiji v Renkovcih so tudi oktobra organizirali Luštno tržnico, na kateri so se s svojo ponudbo predstavili izdelovalci izdelkov ljudske in umetne obrti, na stojnicah pa je bila še druga ponudba. Organizatorji dogodka

ki so jih pridelali v rastlinjaku podjetja Paradajz. Nastopili so harmonikar in plesalca, člani Kulturno-umetniškega društva Beltinci. Organizatorji so načrtovali še bolj pestro dogajanje in več nastopajob, vendar pa so tokratno

Sodelovalci so rokodelci in drugi ponudniki izdelkov iz Prekmurja in Prlekije

so bili podjetje Paradajz iz Renkovcev, občina Turnišče tržnico organizirali nekoliko skromneje zaradi ukrepov za

Zaigrali in zaplesali so člani Kulturno-umetniškega društva Beltinci

in Zadruga za razvoj podeželja Pomelaj iz Male Polane. S ponudbo in promocijo na stojnicah so sodelovali rokodelci in ponudniki iz Prekmurja in Prlekije s svojimi ročnimi izdelki, medom, pecivom in napitki. Na voljo so bile tudi različne sorte paradiznikov,

preprečevanje širjenja okužb z novim koronavirusom. Luštno tržnico sofinancira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, prvo pa so organizirali v začetku julija.

*Besedilo in fotografiji:
Jože Gabor*

Pod Srebrnim brejgom ...

... pa kaulak njega gob tau leto rejsan zavolé geste. Pa je skur telko lúdi v gauški tó bilau, vsikši si je kakšo kilo ali več za sebe leko najšo. Nej samo tau! V krajino pod našim brgaum so skur s ceje Slovenije lidge ojdli gobe brat. Depa gobe so najmenje! Žlata, grobi, pajdaši, ribičija, djaja, lubice, nika toga nega, vse tau se zagnauk doj stavilo. Za korone volo vó iz granic svoji varašov se več ne smej. Tak so v Lublani zapovedali. Tak je na spartolejt tó bilau. Ranč v tistom časi, gda se je na zemlej najbolje na velke delalo. Dobro, če si papejre emo, si na svojo zemlau leko ojdó delat. Zdaj je delo zvekšoga se zgotovilo, zakoga volo bi na zemlau stoj delat ojdó. Druga baja geste. Človek ali cejla držina bi iz Sobote škela na Goričko v lejs titi, ka si gobe ali kostanje nabere, si malo plūjča napuni. Ne smej! Tak so v Lublani zapovedali, aj korona na meri ostane. Z nikšim drugim se nej bi srečali, samo po lasej bi ojdili pa kaj gor vzeli, ka bi njoj dobro spadnólo. Depa nej slobaudno! Tak so v Lublani zapovedali. Tau pa eške nej vse! Včasín pod Srebrnim brejgom dve vesi stogita. Ena je Martinje, druga Trtkova. Poštija skrak krčme Sukič, pri Pūjtarci, granica geste. Po nauvi regulaj eni prejk poštuje k drugim ne smejo iti. Zato ka Martinje v Gornje Petrouvce sliši, Trtkova pa v Kuzmo. Če stoj tau naredi, nej mali štraf ga leko zaodi. Štraf pa nej zaodo enoga ministra, tistoga, ka diplomacijo prejk ma. Biu je na testejanji, čako na tau, kak bau. Depa un je zvūn toga v najvejšo slovensko galerijo šau na nekše guče z njeno direktorco. Zavolo njega so ministri iz Baltika vsi po rejdi v karanteno šli, un pa po svoje. Če bi takše kakši vcejlak prausni Slovenec narejdo, lagvo bi obodo. Tau samo od toga pripovejda, kak eni pri kopanji leko, drugi, ka drtine gor berejo, uni takše nikak ne smejo delati. Gvūšno, ka se tau ne godi samo pod Srebrnim brejgom. Nauve elite so vsigdar vcejlak ovak leko delale kak pa tisti, na steri plečaj živejo. Vej pa zatoga volo se elite zovejo. Depa ranč une bi v normalni demokracijaj mogle lidam glendalo ta podržati. Une, elite, morajo biti tiste, po steri si lidge naj peldo gemlejo. Ja, tak bi aj v normalni demokracijaj bilau.

Tak se je inda, nej daleč nazaj, gda so cigarejtline v krčmaj doj zapovedali, zgodilo. Na Irskom se je zgodilo. Njivi minister za kulturo je vó iz krčme šau, ka si cigarejtlin našge. Šau je, depa zmejs med dverami je tau naredo. Samo eden mejter preveč brž si ga je vužgo. Policaj ga je vido, njemi štraf vónapiso. Minister ga je plačo zatoga volo, ka red mora biti, za vse gnaki red mora biti, je po tejm povedo. Bi se leko kak ovak skončalo? Ja, leko, v kakši mladi, nej najbolje zrejli demokracijaj.

Pri vsejm tejm, se leko pitamo, gda demokracija zrejla grata. Od toga na slovenskom kraji Srebrnoga brejga vsefele teorije ojdjo, zaprav se od nji guči. Ena teorija se prvin vidi, druga enin drugim pa tak naprej pa tak tadale. Leko, ka šale od vsej teorij najbolje so istinske. Tak ena pripovejda: Slovenski premier se po Lublani šeta. Stavi se skrak ene baute, nut nad glažojno gleda. Vpamet vzeme, kak vse drago gé. Djaukati začne. Kcuj policaj stane pa ga pita, zakoj skuze toči: »Kak bi ne? Vse je tak drago, tau nej mogauče! Brodim si pa zatoga volo djaučem, ka naši penzionisti nika si kúpi-ti ne morejo.« V tejm eden penzionst kcuj k njima stane. Pita, zakoj premier djauče. »Za tebe volo, ti baraba ena grda,« že ga policaj s pendrekom po plečaj nateleba.

Ja, baukša kakša šala, kak pa si glavau trejti, kama té svejt dé. Ranč tak si Srebrni brejg tó brodi. Depa un tau vcejlak tiüma dela.

Miki Roš

Galerija-Muzej Lendava razstavlja v Ljubljani

V OGNJU ROJENI

Galerija-Muzej Lendava je v Ballásijevem inštitutu, madžarskem kulturnem centru v Ljubljani, pripravila razstavo skulptur iz bron iz njihove stalne zbirke. Naslov razstave, ki bo na ogled do 13.

V Ljubljani so razstavljeni dela tridesetih avtorjev

novembra, je V ognju rojeni. Na ogled je trideset skulptur tridesetih kiparjev. Med njimi so: Ferenc Király, Jakov Brdar, Metod Frlic, Mojca Smerdu, Drago Tršar, János Lipovics, Colin Foster, Mirsad Begić in drugi. Zaradi pandemije so razstavo odprli z video-sporočilom, v katerem so ljubitelji likovne umetnosti nagovorili: strokovni vodja likovne kolonije Franc Gerič, direktor Galerije-Muzeja Lendava Dubravko Baumgartner in kurator razstave Atila Pisnjak, ki je poudaril: »Lendavska likovna kolonija z odlivanjem v bron ni edinstvena le na državni ravni, ampak tudi širše, saj je v širši regiji le malo likovnih kolonij, v sklopu katerih se ukvarjajo tudi z odlivanjem v bron. Razstava na podstrešju lendavskega gradu je tako vsako leto bogatejša in velja za unikatno mednarodno zbirko male plastike iz bron.«

Začetki mednarodne likovne kolonije v Lendavi segajo v leto 1973, največja sprememba pa se je zgodila leta 2005, ko je organizator, Galerija-Muzej Lendava, postavil lastno livarno bronu in od takrat odlivajo skulpture v bron.

Jože Gabor

Fotografija: Galerija-Muzej Lendava

Blagoslovili so obnavljeni križ

Pred kratkim so v Otkauvcaj blagoslovili Grabarin križ, steroga je dala obnaviti slovenska narodnostna samouprava. Križ je blagoslovo domanji župnik Tibor Tóth, spejvo je števanovski cerkveni zbor. Domanji verniki so spekli dosta pokaraja pa vsakšoga pozvali na agape.

Foto: K. Holec

... DO MADŽARSKE

Visoke globe v parlamentu

Po podatkih opozicijskega internetnega časopisa 24.hu je predsednik parlamenta László Kóvér od leta 2010 poslancem - zaradi kršitve poslovnik - odmeril globe v višini 79 milijonov forintov. Zanimivo je, da so poglavni del vsote plačali opozicijski poslanci, le pol odstotka omenjene globe je pripadalo vladnim poslancem. Kazenske globe so se povišale lani po občinskih volitvah, ko je neodvisni poslanec pred govorniškim odrom, za katerim je ravno govoril premier Viktor Orbán, dvigoval razne napise, med njimi tudi take z žaljivo vsebino (mora lagati, ker je preveč kradel). Po tem primeru so vsoto globe dvignili z vsote enomesečne plače poslancev na vsoto šest mesečnih plač. Med najbolj kaznovanimi poslanci je predsednik stranke Jobbik Péter Jakab, ki mu je predsednik parlamenta naložil 4,4 milijona forintov kazni zaradi tega, ker je Viktorju Orbánu želel predati vrečo krompirja in s tem simbolizirati, da se je vladna stran na predčasnih volitvah posluževala nepoštenih metod, saj je volivcem v socialnih težavah razdeljevala krompir. Opozicijski poslanci so se že večkrat obrnili na Evropsko sodišče za človekove pravice, ki je ugotovilo, da madžarska praksa kaznovanja krši pravico poslancev do izražanja lastnega mnenja.

Od ponedeljka maske tudi v gostinskih lokalih

Od ponedeljka je obvezno nošenje mask tudi v gostilnah, restavracijah in bifejih (tudi v bifejih športnih objektov). Do sedaj so bile maske obvezne le za osebe gostinskih lokalov, od zdaj so tudi za goste. Gostje lahko maske snamejo le v času, ko jejo ali pijejo. Od ponedeljka se bodo poostrele tudi kontrole, je rekel premier Viktor Orbán, obdobje navajanja je za nami. Policisti so do zdaj večinoma razlagali, prosili in opozarjali, od zdaj naprej bodo tudi kaznovali. Imajo tudi pravico zapreti kakšno gostilno ali restavracijo, v kolikor se tam ne upoštevajo epidemiološki predpisi. Vlada je podaljšala kontrolo na mejah do 1. decembra.

Če bi znala, bi tam ostala

Tetica Irinka Šulič so se na Gorenjom Seniki naraudili, moža so iz Ritkarovec meli, potistim ka so se oženili, so na Dolenji Senik prišli, gde še gnesden živijo. Gda sem je prejšnji keden eden megleni zranjek gorpoisko, so že na pragi stali, ka do se v Varaš pelali z avtobusom. Tau sem mislo, ka je vrag vzejo vse, niše stare kejpe nemo gnes gledali, depa itak se je posrečilo. Namisli mi je prišlo, ka bi bilau, če bi je dja pelo

Irinka Šulič so se narodili na Gorenjom Seniki, moža so meli iz Ritkarovec, živejo pa na Dolenjom Seniki

v Varaš potistim, ka bi mena malo pripovedjali. Leko sem je nagučo, tak ka leko si poglednate kejpe, ka smo je tak na hitro vopiskali.

- Tetica Irinka, gde ste vi na Gorenjom Seniki doma bili, nin vrkar na Janezovom brejgi?

»Nej, mi smo spodi bili, če deš proti kulturnomi daumi, te na levo moraš titi. Fejst lepo mesto je, gde naš rojstni ram še gnesden stoji. Nas so doma v vesi tak zvali ka Šafarni.«

- Kelko je vas doma bilau?

»Mi smo štirge bili mlajši, eden brat je že mrau, Mikloš je v Varaši, eden je pa v Drezdi.«

- Kelko bratov pa sester so meli vaš mauž?

»Oni so štirge bili pojbi, depa dva sta že pomrla. Eden je telko lejt star biu kak ge, on se je tak zvau ka Gusti, on je že edendvajsti lejt nazaj mrau. Zdaj avgustuša je milaulo eno leto, ka je najmenši tō mrau.«

- Od moža rojstni ram še stoji?

»Tau je eden fejst mali ram bijo, tauga je eden Peštar dolaküpo, steri ga je lopau vred-

vzejo.«
- Kak ste se z možaum spoz-

nali, vejn pri meši, zato ka so Ritkarovčarge na Senik odli, nej?

»Ovak so tō odli, če kakšna veselica bila ali da so mozi špilali, te so tō furt tam bili. Ge sem devetnajset lejt stara bila, gda sem se oženila, tak mislim, ka malo še mlada.«

- Kak tau, ka so oča dovoli-li?

»Oča je dober človek biu, nikdar se nej biu pa nej koriu, depa rad v krčmau odo pa rad je piu. Če bi njema stoj v

Na kejpi gorenjesenički pevski zbor; v sterom je duga lejta spejvala njena mati (stoji v prvi vrsti druga s prave strani)

krčmej plačüvo, te sto koli bi leko name vzejo, on bi dopüsto.«

- Pa te potistim, ka ste se ože-

nili, ste sé na Dolenji Senik prišli, zaka?

»Moj mauž je na Györszemeru delo, tam smo dobili stanovanje, tam smo doma bili štiri lejta. Sledkar smo si te tak zbrodili, ka itak mo domau šli pa niši ram küpimo.«

- Tam so dobre zemle bile, kak tau, ka ste nej ostali?

»Če bi tau znala, bi bola tam ostala, zato ka tam bi vejn baukši žitek mejla, kak sem tū mejla.«

- Kama ste vi odli delat?

»Ge, gda sem v Györszemeru bila, te sem v künji delala, gda smo pa domau prišli, te sem pa prejk dvadvajsti lejt tū na Dolenjom Seniki pošto nosila.«

- Kelko mlajšov mate?

»Dva, hči tū doma v vesi v bauti dela, pojep je pa v Varaši, on je policaj bijo, depa zdaj je on že tō v penziji.«

- Gda je vaš mauž rojeni bijo?

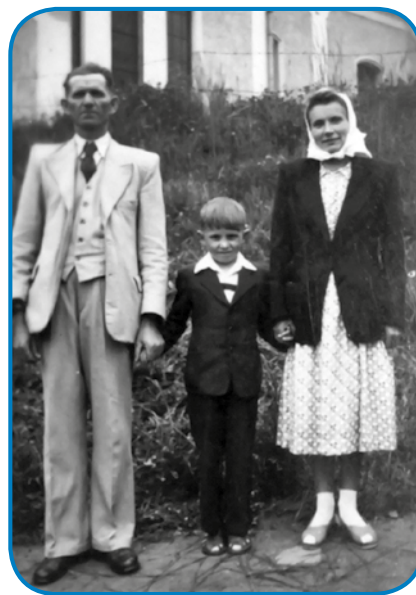
»On je najsterejši biu, on je leta 1933 biu rojeni.«

- Nej sem najšo zdavanske kejpe od vas med tejmi, stere ste vō na sto djali.

»Zato ka tisti so venak v drügom paki, depa zdaj nej mam časa je poiskati. Tau

tō istina, ka tistoga reda so dosta kejпов še nej redli, pa ka smo je meli, tisti so tō taši mali bili.«

- Sto je na taum kejpi, gde so trgé dolavzeti?

Mati, oče pa brat na bratovoj prvoj spauvedi

»Tau so oča pa mama pa najmenši sin, tau je doma pred ramom dolavzeto, te, gda je prvo prečiščavanje bilau.«

- Vejte, ka je mena špajšno na taum kejpi? Tau, ka so vaš oča v svejklom, gospočkom gvanti. Prvin so moški tū pri nas vsigdar kmično-ga meli nasaba.

»Prvin je srmastvo bilau pa kakšnoga emo, tistoga je nase vzejo.«

- Nej ste meli kakšno žlato v Meriki?

»Moj oča se je v Merki naraudo, gda je šest lejt star biu, te so ga domau pripelali. Od oča mati so tū mrla, depa oča so nazaj v Merko odišli, oni so večkrat kakšne pake pošilali.«

- Te so gvüšno oni poslali iz Merike te gvant, ka so ga vaš oča nasaba meli, gda so je slikali, zato ka pri nas taši gvant si nej daubo v bauti. Sto so pa na taum kejpi, gde je tak dosta lüstva dolavzeto?

»Tau je tū moja mati, gda je v pevskom zbori spejvala doma na Seniki, depa s tauga, ka so na kejpi, že več kak pulonja je pomrlo.«

- Sto je te mladi, z bicikli-

nom dolavzeti?

»Prvin je velko bilau, če je stoj biciklin emo, prvin nikak nej, gda je vō iz šaule austo pa že delo, samo te si ga je leko küpo.«

- Vaš brat je v Drezdo odišo, gde še gnesden žive, tam je tistoga ipa baukši žitek bijo kak tū pri nas?

»Ge sem trikrat bila tam vanej, gda je še NDK (Nemška demokratična republika) bila, mena, ka je šajšno bilau, ka tam si sadje pa ze-

lenjavo samo konca avgusta leko küpo, dočas je spoj nej bilau. Ovak je žitek vejn malo baukši biu kak pri nas, baukše so slüžili, njigvi pejnaz je vekšo vrejdnost emo, mesau je fal bilau. Gda sva z bratom tavōšla, te sva vsigdar kakšno pečeno mesau gela, največkrat piščančevo.«

- Na gausta odi domau vaš brat?

»Vsakšo drügo leto, ranč tak prvin je tō na gausta odo domau, zato ka NDR se je k Rusom držala.«

- Kakšno življenje ste meli?

»Gda bi mi malo baukše bilau, ka sem v penzijo prišla, te sem najprvin mater opravla tri lejta, potejm smo taščo sé pripelali, njau sem šest lejt opravla, potistim, ka smo go pokapali, te pa še moža štiri lejta. Tak ka vsevküper trinajset lejt sem betežnike opravla.«

- Zdaj je zato že baukše, nej?
»Zdaj je baukše, depa ka vala, če sem že stara gratala.«

(Kejp na 1. strani: Irinka z možaum pa bratom, steri v Drezdi žive.)

Karči Holec

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 10.

BALATONSKI KRAUG SE ZAPRÉ

Gda zapistimo »glavni varaš Balatona« Siófok, prejk vesnice Balatonszéplak pridemo oprvim v *Zamárdi*, gde je jezero najbolje vausko. Varaš je svojo ime daubo po »soma-ri«, po šterom se eden bližanji brejg tó zové. Tam vrkaj so poganska lüstva že od davnik al-düvala, gnes se od tistec opéra čüdovitna panorama na Tihany na drugoj strani. Mladi-

na tistom mesti samo edna veuka pusta bila, na šteroj so začnili vikend iže zidati erični Madžari - držina Széchenyi na priliko sedem vil.

Če rejsan bi radi malo kauli poglednili, se ne smejmo staviti na viadukti nad *Köröshegyom*, gde na visini 88 mejterov pela avtocesta »M7«. Tau je najdugši maust na Vogrskom (1872 m), končali so

špecialni 225-literski beččaj z rastovoga lesa 9-24 mejsecov njau zrejli črno vino, štero je tak prejkvzelo žma lesa.

Pomalek pridemo med somogy-ske bregé, gde 37 vesnic na 3200 hektaraj vküpdri vinska krajina *Balatonboglár*: Na zemlej, punoj vapna, iloje ino kamlov, pauvajo gazde dve tretjini bejlaga (s fajtami laški rizling, sivi pinot, renski rizling pa furmint) ino edno tretjino redečoga grauzdja (pinot noir, cabernet sauvignon, modra frankinja pa cabernet franc). Erični so njini šampanjci pa rosé vina ranč tak.

Mesto leži skoro djenau na srejudi djužnoga bregá ino skoro vküpersegne z varašoma Fonyód pa Balatonlelle. Po vodej se tamtá ne pripelajo samo šifti z drügi pristanišč, liki tá priplavajo najbolje batrivni plavači z Révfülöpa tó (5,2 km). Če si želejmo malo tüüče, napautimo se v farno cerkev, ki je bila prva moderna sakralna zidina na Vogrskom z železobetona. Po molitvi pa leko splezdimo na brejg z bazaltnoga tufa, na šterom se zdigava simbol Balatonboglára, eričen »Kraugli razgledni törem« (Gömbklátó) - najlepši je z večernimi posvejtami.

Če se v sausednom *Fonyódi* od panaufa pejški podamo k eričnoma »Panoramnoma šetališči«, se pred nami med fajnim španceranjom opré najlepši pogled na bregé na sövernoj strani jezera. Gda se je pred stau lejtami voda visiko zdignila, je kaulizaprla té varaš: grato je eden mali otok na srejudi Balatona. Globko nut v vodau leko gnes s süjimi nogami pridemo po najdugšom, 464 mejterskom pomoli (móló). V zimi 2017 so se oprvim s Fonyóda prejk v Badacsony očüjskali z malimi čanaklinami na jadra.

Nika posebnoga nas čaka, če gorpoiškemo »Vilo Kripta«. Té »ram vökivečne lübezni«

je dau leta 1941 zozidati eden gospaud svojoj prvoj, najvejšoj lübezni: dau je vösklesati edno zakonsko postelo z dvöma figurama, šterivi pod marmornatov odejvkov ležita.

Če se malo kraj od jezera odpelamo, pridemo v vesnico *Buzsák*, gde se eške gnesdén pozna slavska kultura, štero so v törski cajtaj s sebov pripelali Rovatke z Dalmacije ino

Če nam je vleti trnok vraučé, je baukše, ka se povrnémo k vodej. Prva vés, štero najdemo v müzgastoj krajini Nagy-Berek, je *Balatonfenyves*. Njeno ime kaže na tau, ka so včasik pri vodej leta 1912 posadili trnok dosta baurov. Največ nekdešnji šaularov z naše krajine pa se razveseli, če čüje ime *Balatonberény*. Tam je

Eričen »Kraugli razgledni törem« z aluminija - na Gradskom bregej nad Balatonboglárom stogi od konca 1960-i lejt

no čaka v mesti adrenalinski park, v šterom leko skaučijo z visine 12 mejterov - tau se vej, ka privezano. Vsikšo leto na začetki juliuša tam držijo eričen festival »Balaton Sound«, šteri pa je mogo letos zavolo viruša taostati.

V *Szántódi* vse guči o brodi, šteri edini autone prejk na drugo stran pela. O tajoj vesnici pišejo že v 11. stoletji, tistoga ipa so na svoji leseni čanaklinaj zvün raučne mauči vöponücali krepek vöter ranč tak. Na začetki 20. stoletja je tam že eden tak veuki leseni šift prejkpelo, ka je leko stau lüdi na njega gorstaupilo. Brodarge so tistoga ipa eške z dimnimi signali na znanje davali, kelko lüdi vozijo.

Ime *Balatonföldvár* pripovejda, ka so Kelti že v davni cajtaj tam zozidali eden grad z zemlé, šteroga je od djuga zemelski šanc, od sövera pa voda branila. Če nas brigajo šifti, leko v varaškom muzeji s formo od ladje spoznamo pripovejst pelanja po Balatoni. Na konci 19. stoletja je

ga leta 2007. Gda pridemo doj z nagle poštijé, se pripelamo v vesnico *Balatonszárszó*, štera je dobila ime po svojoj »süjoj dolini«. Gda čüjemo o tajoj vesi, nam včasik na pamet pride tragična smrt madžarskoga pesnika Attilé Józsefa. V slejdinom domi »sina ulice ino zemlé« je gnes spominski muzej, njegvi spomenik na cintori pa je že samo simbol - pepeu poeta počiva v Budimpešti. Sausedna ves *Balatonszemes* je ranč tak povezana z ednim veukim vogrskim umetnikom: tam je pokopani »krau madžarski igralcov« Zoltán Latinovits.

Nega dosta mejst, gde bi bila plaža na srejudi varaša, tau pa je djenau tak v *Balatonlelle*, tisti peščeni štrand je dugi štiri kilomejtere. Najlepši tau mesta pa je venak šetališče, na šteroga leko staujimo z mediteranskoga trga pri panaufi. Če trüdni gratamo, ziškimo zamenico Konyári, šteroga vert je na Vogrskom oprvim tzv. »barik tehniko« nüco. Tau znamenüje, ka je v

Bregauge »svedoki« na sövernoj bregej Blatnoga jezera - s Fonyóda je njini kejp kak liki edna razglednica

Slavonije. Če ves gorpoiškemo vleti, na ulicaj domanje ženske kinčajo prčece ino vankišé s tradicionalnimi motivi, s farbasto vöšivanimi gvanti pa ravnajo Marijin kip v cerkvi tó.

Moremo se malo dale odpelati, ka bi prišli v ves *Somogyvár*; štera je bila inda svejta center somogy-ske županije ino sedež poglavara Koppány. V leti 1091 je tam krau Ladislav I. dau zozidati klaušter svetoga Egidija, šteroga pa so Törki na nikoj djali. Gnesdén držijo na konci juniuša Dneve svetoga Ladislava, najgir lüstvo pa cejlo leto čaka moderna interaktivna razstava tó.

Sausedna vesnica *Nikla* je povezana z našov Železnov županijov: tá se je leta 1804 spakivo naš eričen pesnik Dániel Berzsenyi. Pavri so ga zvali »gospaud Dani«, tam je mrau ino je na tistom cintori pokopani tó. V spominskom muzeji si leko poglednemo njegva pisma, pisanja ino müzične škéri.

do leta 2012 Železna županija prejkmejla eden tabor, šteri pa na žalost gnesdén vrazmo leti. Zvün toga pa so vnaugi v tau vesnico prihajali z drügi talov rosaga, pa nej samo zavolo nudističnoga kempinga. Na našoj pauti se stavimo malo eške v vési *Balaton-szentgyörgy*, gde je že v rimski cajtaj pelala poštijá prejk Maloga Balatona ino reke Zale. V 19. stoletji so tam nej samo eden maust zozidali, liki edno djagarsko ižo tó, štero zavolo njene forme »Zvejzdin grad« zovéjo. V tajoj zidini gnes nutpokažejo žitek vitezov v törski časaj, de je pa tam najvejša razstava plüšasti medvedov v Evropi tó.

Tak smo - trüdni, depa radostni - prišli kauli »madžarskoga maurdja«. Zdaj se napautimo malo na djug prauti Nagyatádi ino v nauve vogrske krajine, štere ranč tak dosta kinčov pa lepot skrivajo.

-dm-

foto: mtu.gov.hu in pixabay.com

BAUG NAPRAVI VEUKE ČUDE TISTIM, ŠTERI VÖRJEJO

Ptuj je najstarejši varaš na Slovenskom, na njegovom bregej je človek živo že venak dveje gezero lejt pred Kristošom tō. Rimljani so do Drave prišli 15 lejt pred narodjenjom Odrēšitela ino tam zozidali sodački varaš Poetovio, šteri je grato edno najbogatejšo mesto v provinci. Že rano so varaški lidgé spoznali krščanjstvo, papéri pripovejajo, ka je bila tam pūšpekija od 3. stoletja dale. Prvi poznani ino najbolje eričen njini pūšpek je biu **sveti Viktorin Ptujski (Pettaui Szent Victorinus)**, šteri svoj den 3. novembra sveti.

O njem piše sveti Hieronim, ka je svoj delaven in bogabogēči žitek končo kak mantrnik. Biu je vōnavčeni človek, šteri je dosta

pisano, tau pa bole v grčkom kak liki latinskem geziki. Vekši tau čednjakov donk brodi, ka je nej biu Grk, liki ka se je samo na takši šaulaj včiu. Mantrniško krono je daubo leta 303, gda je cesar Dioklecijan najbolje naganjo krščenike.

Viktorin je Kristoša navuk predgo v svojoj pūšpekiji, njegve knige pa so šteli od Irske do Afrike. Sam je tomačo Sveto pismo, moremo pa znati, ka je Mati Cerkev ništerne njegve ideje vōličila. Ptujski pūšpek je biu donk gvūšen, ka má prav, cejli žitek se je trūdo prauti vōrskim zablaudam.

Gda je Rimski imperij na falate leto, so barbari porūšili varaš Poetovio tō ino vōstrebili krščanjško miseu od tistec. Ne vejmo, ka se je zgaudio z zemelskimi ostankami Viktorina, donk pa so v 19. stoletji lidgé s Ptuja napisali pismo v Romo, aj ga leko čestijo kak

svojoga. Eške samo blajženo ma pūšpeki Antoni Martini Slomšeki se je prišikalo, ka so leko v mariborskoj pūšpekiji pri mešaj javno čestili svetoga Viktorina, šteri je svojo ime daubo po varaši Ptuji.

Madžarski katoličanjski leksikon piše, ka je **sveti Hubert**

Svetoga Huberta vidimo na kejpaj kak djagara na kolenaj - pred njim stogi eden djelen, z žarečim razpetkem med orami

(**Szent Hubertusz**) grato pūšpek v Maastrichti v leti 705, po smrti svetoga Lamberta. V svojoj pūšpekiji je spreobrnno eške slejdnje pogane, v zadnji mejscaj svojoga žitka pa se je rano, gda je gnauk ribe lauvo. Betežen se je napautito posvetit edno cerkev, de je pa na pauti mrau. Njegvo teljo so pokopali v cerkvi svetoga Petra v varaši Liège, gda pa so dosta lejt kisnej oprli njegvi grob, je teljo nej sprnelo. V 16. stoletji so v ednoj rabuki zlato ladico z njegovimi ostanki na nikoj djali.

Huberta najbolje čestijo v severozahodnoj Evropi. Po legendi so ga nemešnjaški stariške prevč poclali, najraj je djajat odo. Gnauk se ma je na eden veuki petek, gda je djajo v bregaj Ardenov, skazo eden djelen, šteri je med orami edno razpetké emo. Nebeski glas je Huberti velo, aj

se spreobrnne. Za dveje leti ma je mrla žena, zatok je odišo med pūščavnike. Kisnej so ga v Romi imenūvali za pūšpeka, tisto štolo, štera je falila z njegovoga gvanta, pa so ma prej prinesli angeli. (Té tekstil eške gnesdén na tiste betežnike dejvajo, štere je zbesnjeni pes vdjo.)

Hubert je patronuš djagarov, gozdarov, železarov, mesarov ino krznarov, vōrnicke pa prosijo njegvo pomauč za tau tō, ka bi je nej vgejla kača. Na kejpaj ga vidimo kak djagara z rogom, naužcom ino pišaum, šteri kleči pred djeleonom z razpetkem med orami. Najbole ga čestijo v Lotaringiji, Porenji ino Belgiji, de so se ma v naši krajinaj ranč tak večkrat priporāčali. Njegvi den svetimo 3. novembra.

V evangeliji po svetom Lukači štemo, ka je nadangeu Gabrijel - gda je Mariji oznano narodjenje Sina Božega - Blajženoj Devici povōdo tau tō, ka njena žlata Elizabeta dejte čaka, če rejsan »je že v starosti«. Marija se je včasik napautila v bregé, v vesnico Ain Karem, gde je njena žlata vkūper živejla z možaum, dūhovnikom Zaharijom.

Zakonca **Elizabete ino Zaharijo (Erzsébet és Zakariás)** Lukač nutpokaže kak pravičnika pred Bogaum, šteriva živeta po Gospaudovi zapauvedaj brezi kordjenjá. Elizabeta je nej mogla mlajše meti, zmejs pa sta stariva gratala. Dejte pa sta si - kak vsi vōrni Židauvge - trnok želejla. Boži poslanik je Zahariji gnauk v templji oznano, ka je bila njegva molitev vslīšana, njegva žena rodi sina z imenom Ivan. Stari dūhovnik je tau nej sto dati valati, zatok je grato nemi tačas, gda je mogo odebrati ime za svojoga navorodjenoga sina. Na edno malo tablo je gorspiso: »Johanan«, ka hebrejski znamenūje »Baug je milostivi«.

Gda je blajženi čas pričakūva-

nja staupo v drūgo polovico, je Elizabeta gorpoiskala njena mlada žlata »Mirjam« z Nazareta. Elizabeta je spoznala, koga nosi Marija v svojom deviškem tejli, zatok go je presrečna pozdravila z dobro poznanimi rečami: »Blagoslovljena si ti med ženami i blagoslovljen je sad tejla tvojeja.«

Vogrskoga kraliča svetoga Imrena je bujla edna divdja svinja, ka je nej bilau rejtko v viskoj politiki - kak devičnik je grato patronuš mladine

Skrivnostno sta se pozdravila deteta, Jezoš ino Ivan Krstitel tō.

Kak liki Marija, Elizabeta se je s svojov vōrnostjov ranč tak pokazala vrejdnna zvūnredne Bože milosti. Zatok je prav, ka go čestimo kak svetniško žensko, štera s potrplenjom ino veukov vōrōv živi svoj žitek, po oznanili pa hvaležno gorprija Božo volau. Den Elizabete ino Zaharije svetimo 5. novembra.

Od mlajšov svetoga vogrskoga krala Števana ino blajžene kralice Gizele sta gorostali samo imeni dveje sinauv: Otona, šteri se je naraudo eške pred letom 1000, po tistom pa naglo mrau, ino **svetoga Imrena**. Té drūgi je svojo imé venak po svojom vūjci, rimsko-nemškom cesari Henriki II. daubo, naraudo se je v Székesfehérvári nindrik med

letoma 1000 ino 1007.

Pri njegovom včenjej so se trnok potrudili, od leta 1015 je biu njegvi škonik pūšpek sveti Gellért. Sedem lejt ga je včiu latinski, vō je mogo ojti vse štauke šaulanja, zvūn znanosti pa ga je dūhovnik vpelo v skrivnosti vōre tō. Kisnej je biu mladi kralič dosta s svojim kraleskim očom, šteri ma je napiso erične »Napotke« (Intelmek). Navčo se je pelati rosag, sodačijo ino diplomacijo. Tridvajsti lejt stari mladenec je biu pripravljen za kralūvanje, zatok so iskali vrejdnno ženau za njega. Po želenji oč se je oženo, de je pa - zavolo ednoga nebeskoga glasa - s svojov ženov živo v dūhovno-telesnom devištvi.

Kralič Imre je mrau 2. septembra 1031, gda ga je na ednoj djaji v lesej v krajinu Bihar ranila edna divdja svinja. Tam so na konci 11. stoletja zozidali klaušter svetoga Imrena, vej se je pa po legendi v cajti njegve smrti ino po tistom dosta čūd zgaudio. Pripovejajo, ka je na svojoj smrtnoj posteli sveti Števan za toga volo zaoblūbo svojo domovino Devici Mariji, ka ma je mogo sin mrejeti.

Imrena so - vkūper s kraleskim očom Števanom ino pūšpekem Gellértom - za svetnika zgglasili 4. novembra 1083, tak je njegvi svetek prišo na 5. november. Dosta vesnic na nekdešnjom Vogrskom nosi njegvo ime, štero je trnok prilūbleno kak krstno ime, depa vnaugi Madžari ga nosijo kak držinsko ime tō.

-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó

PETEK, 06.11.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Ugriznimo znanost: Živeti s pesticidi, oddaja o znanosti, 10.40 TV-izložba, 11.00 Začnimo znova: Resničnostna Županova Micka, slovenska nanizanka, 11.35 Vem!, kviz, 12.05 TV-izložba, 12.20 Točka preloma, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Nekaj je v zraku, kanadska dokumentarna oddaja, 14.50 Prisluh-nimo tišini: Smrt otroka zaznamuje življenje, 15.05 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.45 Otroški program: Op! 16.35 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon: Ježka v stiski, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Oni živijo, ameriški film, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Napovedujemo

PETEK, 06.11.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 11.00 Videotrak, 12.00 Dobro jutro, 14.40 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.20 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.00 Boštjan Gombač z Big Bandom RTV Slovenija, 17.55 Marpurgi, dokumentarno-igrani film, 18.55 Videotrak, 20.00 Senca suma, francoska nadaljevanka, 20.50 Razbijalka sistema, nemški film, 22.55 Zadnja beseda!, 23.50 Videotrak, 0.45 Info kanal

SOBOTA, 07.11.2020, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.25 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 10.40 Osvežilna fronta: Na daljavo, oddaja za mladostnike, 11.05 Globus, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.10 Znanost o virusu, pogovorna oddaja, 14.30 Prisluh-nimo tišini: Življenje z naglušnostjo, 14.45 TV-izložba, 15.00 Sedem svetov - en planet: Antarktika, koprodukcijska dokumentarna serija, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.45 Zadnja beseda! 18.35 Ozare, 18.40 Vrtna prigode: Kraljičino darilo, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Kaj dogaja? 21.25 GR5: v divjino, belgijska nadaljevanka, 22.20 Poročila, Šport, Vreme, 22.45 Sedmi pečat: Tatiči, japonski film, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.10 Napovedujemo

SOBOTA, 07.11.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Pričevalci: Jožefa in Janez Javornik, 11.00 Zgodbe iz gozda: Sonaravno gozdarjenje v Sloveniji, dokumentarni film, 12.00 Kajak-kanu - svetovni pokal: slalom na divjih vodah, 13.35 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 14.45 Avtomobilnost, 15.45 Nogomet - državno prvenstvo: Olimpija : Koper, 11. kolo, 18.10 Burkež Pavliha, dokumentarni film, 19.00 Videotrak, 20.05 Od sreče do zloma, francoski film, 21.55 Zvezdana, 22.55 Pesem je ... Andrej Šifrer, 23.20 Izštekanih 25, koncert 2018, 0.55 Videotrak, 1.55 Info kanal

NEDELJA, 08.11.2020, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.30 Špasi učitelj: Hrček, nizo-zemska otroška nanizanka, 10.00 Evangeličansko bogoslužje, 10.55 Rimske počitnice s Catherine: Jedi starega Rima, oddaja o kuhanju, 11.25 Ozare, 11.30 Obzorja duha: Ideal mladih, 12.05 Ljudje in zemlja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.50 Na lepše, 15.20 Oče Štirih: Na vrhu, dansko-norveški film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Šola za pošasti: Kolački, risanka, 18.50 Mali Timotej: Planet brez primere, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Med nami, norveška nadaljevanka, 20.45 Intervju, 21.40 Nebesni zmaj, dokumentarni feljton, 22.05 Po-

ročila, Šport, Vreme, 22.30 Psi lajajo v daljavi, koprodukcijski dokumentarni film, 0.10 M. Ravel - Dafnis in Hloa (Simfoniki RTV Slovenija in En Shao), 0.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.50 Napovedujemo

NEDELJA, 08.11.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Videotrak, 7.00 Duhovni utrip, 7.15 Ugriznimo znanost: Živeti s pesticidi, oddaja o znanosti, 8.10 Glasbena matineja, 9.30 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 10.55 Otroci Sredozemlja: Francija, 12.00 Kajak-kanu - svetovni pokal: slalom na divjih vodah, 13.20 Mongolski kralji, kanadski film, 15.00 Ambienti, 15.45 Golica, zgodba o skladbi, dokumentarni film, 16.50 Rokomet (M): kvalifikacije za EP 2022 - Turčija : Slovenija, 18.40 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Sedem svetov - en planet: Azija, koprodukcijska dokumentarna serija, 20.55 Julie Andrews - njene pesmi, njene sanje, francoska dokumentarna oddaja, 21.55 Vikend paket, 23.15 Zvezdana, 0.05 Kaj dogaja?, 0.45 Videotrak, 1.45 Info kanal

PONEDELJEK, 09.11.2020, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Obzorja duha: Ideal mladih, 10.40 TV-izložba, 11.00 Začnimo znova: Tista črna kitara, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Intervju, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Ogrožena mesta: New York, francoska dokumentarna serija, 14.35 S-prehodi: Ob stoletnici požiga Narodnega doma, 15.20 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.30 Dober dan, Koroška, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Kulturni vrhovi: Rožnik v Ljubljani, dokumentarna oddaja, 18.00 Neško: Podlesje ima talent, risanka, 18.10 Simon: Superzajec, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Platforma: Dotik je nevaren - umetnice danes in nekoč, 23.35 Glasbeni večer, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.30 Napovedujemo

PONEDELJEK, 09.11.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.15 Videotrak, 11.10 Dobro jutro, 13.40 Prisluh-nimo tišini: Življenje z naglušnostjo, 14.10 Na lepše, 14.55 New neighbours - Novi sosede: Tako Bog hoče, dokumentarna oddaja, 15.25 Zadnja beseda!, 16.30 Prava ideja!: Better, digitalizacija v zdravstvu, 16.55 Ljudje in zemlja, 17.55 Žebelj je postal čopič, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Odpotovanja: Indija: V iskanju Himalaje, potopis, 20.50 Dediščina Evrope: De Gaulle, francoski film, 22.40 Češnjevji kolački, kratki igrani film AGRFT, 23.00 Riot Ana, kratki igrani film AGRFT, 23.25 Iva, 24, kratki igrani film AGRFT, 23.55 Videotrak, 0.55 Info kanal

TOREK, 10.11.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Platforma: Dotik je nevaren - umetnice danes in nekoč, 10.40 TV-izložba, 10.55 Začnimo znova: Glasbene korenine, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Ogrožena mesta: Tokio, francoska dokumentarna serija, 14.40 TV-izložba, 14.55 Duhovni utrip, 15.20 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 15.50 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 Kalimero: Luč, kamera, zmeda, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Somalija, dežela na robu propada, francoska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Pričevalci: Marino Qualizza, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Napovedujemo

TOREK, 10.11.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.30 Videotrak, 11.30 Dobro jutro, 14.15 Alpe-Donava-Jadran, 14.40 Šamanka Bran-

ka, dokumentarni portret, 15.50 Avtomobilnost, 16.40 Joker, kviz, 17.55 Troje svetih, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 7,7 milijarde ljudi, britanska dokumentarna oddaja, 20.55 Prava ideja!: Podjetje SkyLabs, 21.25 Umori na podeželju (XX.): Pripeljite klovne, britanska nanizanka, 23.05 Kaj govoriš? = So vakeres?, 23.30 Videotrak, 0.25 Info kanal

SREDA, 11.11.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Koda, 10.40 TV-izložba, 10.55 Začnimo znova: Maturantska, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Ogrožena mesta: Benetke, francoska dokumentarna serija, 14.35 TV-izložba, 14.55 Osmi dan, 15.30 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.40 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.10 Male sive celice: OŠ Šmarje-Sap in OŠ Trebnje, kviz, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Izzivi srebrne generacije: Pilotni projekt dolgotrajne oskrbe, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Oton Župančič: Cican, 18.00 Pri Pajkovih: Dedijev avto, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Tla pod nogami, avstrijski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil: Ana Pandur Predin, 23.40 Izzivi srebrne generacije: Pilotni projekt dolgotrajne oskrbe, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

SREDA, 11.11.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.00 Videotrak, 10.00 Sveta maša, prenos iz mariborske stolnice, 10.55 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 11.25 Dobro jutro, 13.50 Koncert ob odprtju Festivala Maribor 2020: Zborovska fantazija, A. Lajovic in L. van Beethoven, 15.25 Ambienti, 16.10 Vikend paket, 17.45 Dva vodika, en kisik, dokumentarni film, 18.45 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Jonas Kaufmann, tenor za vse čase, angleški portretni film, 21.10 Moje mnenje, 22.05 Najglasnejši glas, ameriška nadaljevanka, 23.00 Življenje brez mladosti: Pričevanje Staneta Kirna, dokumentarni film, 0.00 Videotrak, 1.00 Info kanal

ČETRTEK, 12.11.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Izzivi srebrne generacije: Pilotni projekt dolgotrajne oskrbe, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 10.40 TV-izložba, 10.55 Začnimo znova: Mar jim je za Maria, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 7,7 milijarde ljudi, britanska dokumentarna oddaja, 14.40 Slovenci v Italiji, 15.10 Moj gost/ Moja gostja - Vendégem, portretna oddaja, 15.45 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost: Zoonoze, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Podnebni begunec, 18.00 Dinotačke: Kar je bilo presenečenje, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.35 Dediščina Evrope: De Gaulle, francoski film, 1.30 Ugriznimo znanost: Zoonoze, oddaja o znanosti, 1.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.15 Napovedujemo

ČETRTEK, 12.11.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.30 Videotrak, 11.30 Dobro jutro, 14.00 Profil: Ana Pandur Predin, 14.55 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 16.40 Joker, kviz, 17.55 Betonske sanje, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Michael Palin v Severni Koreji, britanska dokumentarna serija, 20.50 Avtomobilnost, 21.20 Ambienti, 21.50 S. Prokofjev - B. Cullberg: Romeo in Julija, koprodukcijski tv balet, 22.40 Recital Antona Dermote, 23.00 Slovenska jazz scena, 0.10 Videotrak, 1.15 Info kanal

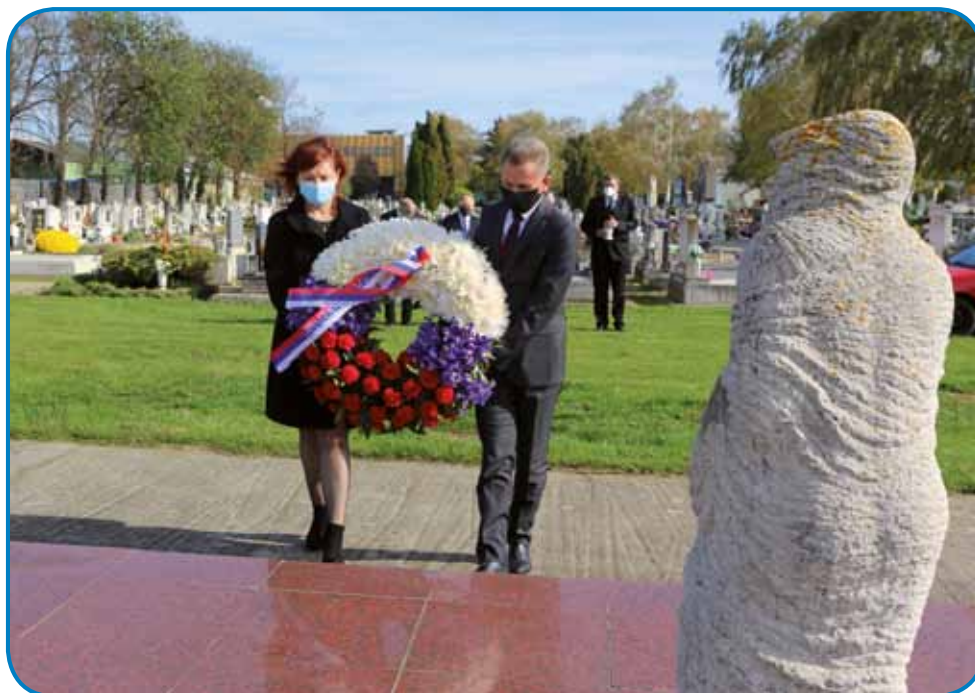
Delavnica Ethosland v slikah

Razvojna agencija Slovenska krajina je v okviru projekta ETHOSLAND 24. oktobra organizirala delavnico v Hiši jabolk na Gornjem Seniku. Na njej so si obiskovalci ogledali predelavo sadja in pripravili različne sadne marmelade. Izdelovali so se tudi jesenski okrasi.

Foto: I. Windisch

Poklonili so se spominu internirancev

Sárvár: Ob dnevu spomina na mrtve so se pri spominski plošči in na pokopališču pri spomeniku umrlim v taborišču Sárvár v imenu Republike Slovenije in mesta Sárvár

poklonili internirancem v nekdanjem taborišču v času druge svetovne vojne. V imenu Republike Slovenije stavca položila veleposlanik v Budimpešti Robert Kokalj in

generalna konzulka v Monoštru *Metka Lajnsček*, v imenu mesta Sárvár pa župan *István Kondora* s sodelavci.

Vir: facebook stran generalnega konzulata

KÜHARJEVA SPOMINSKA HIŠA
NA GORNJEM SENIKU
(cerkvenozgodovinska in etnološka razstava)

Odprta ob torkih in četrtekih

od 14. do 18. ure,

ob sobotah od 10. do 14. ure.

Kontaktna oseba: *Ibolya Neubauer*

Tel.: +36-30-6088-695

E-mail: kuharemlekhaz@jupinet.hu

Vodstvo v slovenščini!

Vstop brezplačen!

Naslov: H-9985, Gornji Senik, Cerkevna pot 11.

SLOVENC.I.HU

porabje.hu

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB